

15 § VIMPELIN KUNNAN KANNANOTTO TOIMINNAN JA TALOUDEN ARVIOINTI- RYHMÄN EHDOTUKSESTA 30.1.2015

Kunnanhallitus 30.3.2015 § 59, liite 1

Vimpelin kunnan toiminnan ja talouden arviointiryhmä on laatinut 30.1.2015 kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta annetun lain 63 a §:n mukaisen selvityksen ja ehdotuksen palvelujen turvaamiseksi tarvittavista toimenpiteistä Vimpelin kunnassa ja antanut selvityksen Vimpelin kunnanvaltuuston käsiteltäväksi.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 63 a §:n mukaa kunnan rahoituksen riittävyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan talouden tunnuslukujen alittaessa kahtena vuonna peräkkäin valtioneuvoston asetuksella säädetyt raja-arvot, kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännön edellyttämät palvelut sekä ryhtyä toimiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi.

Selvityksen tekee arviointiryhmä, jonka jäsenistä yhden nimeää valtiovarainministeriö ja yhden kunta. Valtiovarainministeriö nimeää kuntaa kuultuaan ryhmän puheenjohtajaksi kunnasta ja ministeriöstä riippumattoman henkilön. Ryhmä tekee ehdotuksen kunnan asukkaiden palvelujen turvaamiseksi tarvittavista toimenpiteistä. Kunnan valtuuston on käsiteltävä ryhmän toimenpide-ehdotukset ja saatettava niitä koskeva päätös valtiovarainministeriön tietoon mahdollisia jatkotoimenpiteitä varten. Valtiovarainministeriö tekee ryhmän toimenpide-ehdotusten ja valtuuston päätösten perusteella ratkaisun kuntajakolaissa (1698/2009) tarkoitetun erityisen selvityksen tarpeellisuudesta kuntajaon muuttamiseksi.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 63 a §:n mukaiset tunnusluvut ja niiden raja-arvot ovat seuraavat:

Mikäli taseen kertynyt alijäämä asukasta kohti on viimeisessä selvityksen käynnistämistä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa. Jos mainituissa tilinpäätöksissä (2 vuotena) täyttyvät kaikki seuraavat edellytykset:

1. Vuosikate ilman harkinnanvaraista rahoitusavustusta negatiivinen
2. Lainat asukasta kohti ylittää maan keskiarvon vähintään 50 %:lla
3. Taseessa kertynyttä alijäämää
4. Tuloveroprosentti vähintään 0,5 % korkeampi kuin maan painotettu keskiarvo
5. Omavaraisuusaste alle 50 %
6. Suhteellinen velkaantuneisuus vähintään 50 %
7. Vimpelin kunnan vuosien 2012 - 2013 tilinpäätöstietojen mukaan tunnusluvut täyttivät arvioinnin käynnistävät kriteerit lainamäärää lukuun ottamatta.

	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Kunta	Vkate-hava	Vkate-hava	Lainat, €/as	Lainat, €/as	Yli-/alij, €/as	Yli-/alij, €/as	Tulovero %	Tulovero %	Ovaraste %	Ovaraste %	Suht. Velk. %	Suht. Velk. %
Vimpeli	-445	-88	2521	3109	-887	-1063	20,50	21,00	43,7	39,8	56,4	57,9
Suomi	244	377	2262	2542	1217	1264	19,26	19,40	62,1	60,4	47,4	50,7

Valtiovarainministeriö käynnisti 15.8.2014 Vimpelin kunnan toiminnan ja talouden arviointimenettelyn ja asetti työryhmän menettelyä varten. Arviointiryhmän puheenjohtaja oli Nurmijärven kunnanjohtaja Kimmo Behm, valtiovarainministeriön edustajana neuvotteleva virkamies Vesa Lappalainen ja Vimpelin kunnan edustajana kunnanhallituksen II varapuheenjohtaja Marja-Leena Laakso, joka oli samalla myös henkilöstön edustaja. Arviointiryhmän kokouksiin osallistuivat Vimpelin kunnasta myös valtuutettu Seppo Tuomisaalo ja kunnanjohtaja Juhani Laasanen. Arviointiryhmän pysyvänä asiantuntijana toimi valtiovarainministeriöstä lainsäädäntöneuvos Minna-Marja Jokinen ja asiantuntijana/sihteerinä neuvotteleva virkamies Ville Salonen. Arviointiryhmän tehtävänä oli selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännön edellyttämät palvelut. Työryhmän arviointi ja sen perusteella tehtävä ehdotus perustuvat sekä toteutuneeseen talouskehitykseen että arvioon talouden tulevien vuosien kehityksestä. Kunnan esittämällä tasapainottamissuunnitelmalla tuleville vuosille on keskeinen merkitys kunnan talouden kestävyysarvioinnissa. Näistä lähtökohdista arvioidaan kahta mahdollisuutta, 1) kunnan säilymistä itsenäisenä ja tätä edellyttäviä talouden tasapainotustoimia tai 2) kuntaliitosta.

Arviointiryhmä tekee ehdotuksen kunnan asukkaiden palvelujen turvaamiseksi tarvittavista toimenpiteistä. Kunnanvaltuuston on käsiteltävä arviointiryhmän toimenpide-ehdotukset ja saatettava niitä koskeva päätös valtiovarainministeriölle mahdollisia jatkotoimenpiteitä varten. Valtiovarainministeriö tekee arviointiryhmän toimenpide-ehdotusten ja kunnanvaltuuston päätöksen perusteella tarvittaessa ratkaisun kuntarakennelain mukaisen erityisen selvityksen tarpeellisuudesta kuntajaon muuttamiseksi eli kuntaliitoksesta.

Arviointiryhmän määräaika oli 31.12.2014 asti, mutta 27.11.2014 määräaika jatkettiin 31.1.2015 saakka. Arviointiryhmä sai työnsä päätökseen 30.1.2015, jolloin siitä laadittu raportti allekirjoitettiin Valtiovarainministeriössä.

Arviointiryhmä katsoo, ettei Vimpelin kunnalla ole uskottavia, riittävästi taloudellisiin ja toiminnallisiin tosiasioihin perustuvia edellytyksiä palvelujen järjestämiseen ja turvaamiseen kuntalaisille itsenäisenä kuntana tulevaisuudessa ja ehdottaa kuntarakennelain 15 §:n mukaista erityistä kuntajakoselvitystä kunnan yhdistämiseksi isompaan kokonaisuuteen mahdollisimman pian eli vuoden 2017 alussa. Arviointiryhmän jäsen Marja-Leena Laakso jätti kirjallisen eriävän mielipiteen ehdotuksesta (liite). Arviointiryhmän ehdotuksen perustelut voidaan karkeasti ottaen jakaa seuraaviin ryhmiin: toteutunut ja arvioitu talouskehitys, Vimpelin kunnan oman päätöksenteon vaikutusmahdollisuudet talouteen, Järvi-Pohjanmaan yhteistoiminta-alueen muiden kuntien päätöksenteon vaikutukset Vimpelin kunnan talouteen, ulkopuoliset tekijät.

Valmistelija: kunnanjohtaja Juhani Laasanen, puh 06 2412 6300,
044-465 9300, juhani.laasanen(at)vimpeli.fi

Kj

Kunnanhallitus päättää esittää kunnanvaltuustolle, että se antaa valtiovarainministeriölle liitteenä 1 olevan lausunnon arviointiryhmän ehdotuksesta.

Khall

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Valtuusto 30.3.2015, liite 1

Kunnanhallitus käsittelee asiaa ennen valtuuston kokousta 30.3.2015.
Kunnanhallituksen päätösesitys annetaan kokouksessa.

Kunnanhallitus päätti yksimielisesti esittää kunnanvaltuustolle, että se antaa valtiovarainministeriölle liitteenä 1 olevan lausunnon arviointiryhmän ehdotuksesta.

Kunnanvaltuusto hyväksyi yksimielisesti kunnanhallituksen esityksen.

Kunnanvaltuusto totesi, että Vimpelin kunnalla on realistiset mahdollisuudet ja kyky tasapainottaa kunnan talous ja siten turvata kuntalaisille palvelut itsenäisenä kuntana myös jatkossa. Kunnanvaltuusto esittää valtiovarainministeriölle, ettei kuntarakennelain 15 §:n mukaista erityistä kuntajakoselvitystä käynnistettä.

Otteen oikeaksi todistaa
Vimpeli 31.3.2015

Hallintosihteeri/keskusarkistonhoitaja

VALTIOVARAISMINISTERIÖLLE

VIMPELIN KUNNAN KANNANOTTO TOIMINNAN JA TALOUDEN ARVIOINTIRYHMÄN EHDOTUKSESTA 30.01.2015/VM007:14/2008

Vimpelin kunnan toiminnan ja talouden arviointiryhmä katsoo raportissaan, ettei Vimpelin kunnalla ole uskottavia, riittävästi taloudellisiin ja toiminnallisiin tosiasioihin perustuvia edellytyksiä palvelujen järjestämiseen ja turvaamiseen kuntalaisille itsenäisenä kuntana tulevaisuudessa ja ehdottaa kuntarakennelain 15 §:n mukaista erityistä kuntajakoselvitystä kunnan yhdistämiseksi isompaan kokonaisuuteen mahdollisimman pian eli vuoden 2017 alussa.

Vimpelin kunnanvaltuusto esittää kunnioittavasti asiassa seuraavaa:

Kunnanvaltuusto katsoo, ettei ehdotettu erityinen kuntajakoselvitys ole tässä tilanteessa tarpeellinen eikä ajankohtainen seuraavilla perusteilla.

Kunnanvaltuusto toteaa ensinnäkin, että kunnanvaltuuston 15.12.2014 hyväksymä ja 26.01.2015 tarkistama vuoden 2015 talousarvio ja 2016-2018 taloussuunnitelma ja siihen liittyvä toimenpideohjelma perustuivat keskeisiltä tekijöiltä vuoden 2013 toteutuneisiin tuloihin ja menoihin sekä vuoden 2014 viimeisiin tulo- ja menoarvioihin. Palvelutuotannon osalta toimintakulut perustuvat yhteislautekuntien esityksiin perusturvalautakunnan kustannuksia lukuun ottamatta. Tältä osin kustannukset on arvioitu vuoden 2013 sekä vuoden 2014 ennakoitujen kustannusten perusteella korkeampina kuin lautakunta esitti. Hyväksytty taloussuunnitelma osoitti selkeästi, että taseen alijäämä saadaan katetuksi arviointiryhmän hyväksymänä aikana, käytännössä vuoden 2020 loppuun mennessä ja että sen puitteissa Vimpelin kunta kykenee turvaamaan kuntalaisille lainsäädännön edellyttämät palvelut. Juuri valmistuneen vuoden 2014 lopullisen tuloslaskelman mukaan Vimpelin kunnan toimintakulut jäivät noin 175 000 euroa ja tilikauden tulos noin 165 000 euroa pienemmäksi kuin arviointiraportin taloussuunnitelmassa arvioitiin. Tämä keventää vastaavalla painoarvolla talouden tasapainotusta suunnitelmavuosien aikana.

Hyväksytty taloussuunnitelma ja toimenpideohjelma perustuvat Vimpelin kunnanvaltuuston ja hallituksen yksimielisiin päätöksiin talouden tasapainottamistoimenpiteistä. Vimpelin kunta on siis omilla päätöksillään hyväksynyt merkittävät tasapainottamistoimenpiteet, joita koskeva aineisto on toimitettu valtiovarainministeriölle arvioinnin yhteydessä. Lisäksi päätöksissä on otettu huomioon Järvi-Pohjanmaan yhteistoiminta-alueen kuntien yhdessä hyväksymään palvelurakennepohjelmassa sisältyvät toimenpiteet ja niiden toteutus. Kunnanvaltuusto katsoo, että arviointiryhmän raportissa arvioidaan Vimpelin kunnan päätöksentekokyky aiheetta epäuskottavaksi tasapainottamistoimenpiteiden aikaansaamiseksi.

Toiseksi, Järvi-Pohjanmaan yhteistoiminta-alueen muut kunnat, Alajärvi ja Soini, ovat myös omalta osaltaan päättäneet yhteislautekuntien kautta toteutettavista talouden tasapainottamistoimista, erityisesti edellä mainitun palvelurakennesuunnitelman osalta. Tähän liittyen alueen kaikkien kuntien kunnanhallitukset päättivät yhteistoimintamenettelyn käynnistämisestä kustannussäästöjen aikaan saamiseksi. Menettely on nyt toteutettu jokaisessa kunnassa. Perusturvalautakunta hyväksyi juuri äskettäin (17.03.2015) palvelurakennesuunnitelman perusteella merkittävän organisaatiouudistuksen, jonka tavoitteena on käytännön toiminnassa saada aikaan mainitussa ohjelmassa arvioidut kustannussäästöt myös Vimpelin kunnan osalta. Arviointiprosessin aikana kävi selvästi ilmi, että Vimpelin kunnan taloussuunnitelma tulee perustua edellä mainittuun yhteistoimintaan ja että irtaantuminen siitä olisi merkinnyt taloussuunnitelman pohjan katoamista. Kuitenkin arviointiraportissa

Järvi-Pohjanmaan yhteistoiminnan päätöksenteon katsotaan haittaavan Vimpelin kunnan talouden tasapainottamista. Kunnanvaltuusto katsoo, että arviointiryhmä epäilee perusteetta Järvi-Pohjanmaan kuntien yhteistoiminnan päätöksentekokykyä. Voidaan perustellusti arvioida, että tältä osin myös Alajärven kaupungin ja Soinin kunnan hyväksymät säästötoimenpiteet tulevat pääosin toteutumaan, koska myös näiden kuntien taloustilanne on haastava. Tässä yhteydessä myöskään Soinin kunnan ratkaisua ulkoistaa Sote-palvelut vuonna 2017 ei voida lukea rasitukseksi Vimpelin kunnan taloussuunnitelman uskottavuudelle. Itse Järvi-Pohjanmaan yhteistoiminnan jatkoon osalta kunnat ovat yhteisesti todenneet, että yhteistoimintaa jatketaan edelleen voimassa olevien yhteistoimintasopimusten puitteissa.

Kolmanneksi, arviointiraportissa taloussuunnitelman uskottavuus asetetaan kyseenalaiseksi Vimpelin kunnan ja koko yhteistoiminta-alueen ulkopuolisten tekijöiden johdosta. Kunnanvaltuusto toteaa, että muun muassa maan korkotasossa tapahtuvat muutokset koskettavat kaikkia kuntia, eikä kyseistä tekijää voi käyttää perusteena Vimpelin kunnan taloussuunnitelman uskottavuudelle. Raportissa viitataan myös uuden valtionosuusjärjestelmän vaikutuksiin. Tältä osin voidaan todeta, että taloussuunnitelmassa on otettu huomioon mainittu vaikutus. Kunnanvaltuusto katsoo, että useat perusteluihin otetuista ulkopuolisista tekijöistä perustuvat olettamuksiin. Lisäksi tämän kaltaisilla ulkopuolisilla tekijöillä voidaan asettaa kyseenalaiseksi kymmenien maamme kuntien selviytymisen talousongelmistaan eikä niiden vaikutusta voi käyttää perusteena Vimpelin kunnan taloussuunnitelman uskottavuudelle.

Lisäksi kunnanvaltuusto kiinnittää valtiovarainministeriön huomiota erityisesti tässä vaiheessa toteutumatta jääneeseen Sote-uudistukseen. Sote-palveluiden kustannukset ovat Vimpelin kokoisissa kunnissa yleensä 60-65 % käyttötalousmenoista. Uuden Sote-järjestelmän aikaansaaminen voimaantuloajankohdasta riippumatta tulee merkitsemään, että valtaosa kuntien käyttökustannuksista ohjautuu palvelun järjestäjille/tuottajille, joita pienet kunnat eivät todennäköisesti tule olemaan. Mikäli kuntajakoselvitys toteutettaisiin tässä tilanteessa, luotettavaa arviointia mahdollisen kuntaliitoksen kustannusvaikutuksista liitoskunnille ei kyettäisi mitenkään tekemään, koska tulevan Sote-uudistuksen sisältö ja rahoitusmalli ovat kuntien osalta täysin auki. Tämä olisi liitoskuntien kannalta erittäin epätydyttävä ratkaisu.

Kunnanvaltuusto toteaa edellä olevan perusteella, että Vimpelin kunnalla on realistiset mahdollisuudet ja kyky tasapainottaa kunnan talous ja siten turvata kuntalaisille palvelut itsenäisenä kuntana myös jatkossa. Kunnanvaltuusto esittää valtiovarainministeriölle, ettei kuntarakennelain 15 §:n mukaista erityistä kuntajakoselvitystä käynnistetä.

ERIÄVÄ MIELIPIDE VIMPELIN TOIMINNAN JA TALOUDEN ARVIOINTIRYHMÄN EHDOTUKSESTA

Valtiovarainministeriö asettama Vimpelin toiminnan ja talouden arviointiryhmä on laatinut kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 63 a §:n mukaisen selvityksen ja ehdotuksen palvelujen turvaamiseksi tarvittavista toimenpiteistä (luonnos, versio 2/19.01.2015).

Työryhmän varsinaisena jäsenenä en hyväksy selvityksen pohjalta tehtyä ehdotusta palvelujen turvaamiseksi tarvittavista toimenpiteistä Vimpelin kunnassa. Perustelut ovat seuraavat:

1. Päivitetyt vuoden 2014 ennakkotuloslaskelman ja tarkistetun taloussuunnitelman 2015-2018 mukaan Vimpelin kunnan taseen alijäämä kääntyy positiiviseksi vuonna 2021. (Kunnanhallitus on kokouksessaan 15.12.2014 hyväksynyt vuoden 2015 talousarvion sekä vuosien 2016-2018 taloussuunnitelman. Tämän jälkeen kunnanhallitus 16.01.2015 tarkistanut taloussuunnitelmaa eräiltä osin ja esittänyt sen kunnanvaltuuston hyväksyttäväksi 26.01.2015 pidettävässä kokouksessa). Arviointiselvitykseen sisältyvän vuoden 2014 ennakkotuloslaskelman ja vuosien 2015-2018 taloussuunnitelman tiedot perustuvat Järvi-Pohjanmaan yhteislautakuntien, Vimpelin kunnanhallituksen ja -valtuuston aiempiin päätöksiin (sisältäen perusturvalautakunnan toimintakulujen tarkistamisen toteutuneen kustannuskehityksen perusteella). Taloussuunnitelmassa erityisesti perusturvan kustannusten arvioinnissa käytetty laskentapohja (todelliset kustannukset vuonna 2013) ja kustannuksiin tehdyt vuosittainen 2,5 % korotus tuo tältä osin ”pelivaraa” taloussuunnitelmaan.

Kuitenkin arviointikertomuksessa taloussuunnitelma asetetaan kyseenalaiseksi oleelliselta osin Järvi-Pohjanmaan oletettujen päätöksentekovaikeuksien vuoksi. Osoituksena tästä mainitsen seuraavat seikat: Toimintakulujen hillinnässä vuosina 2015-2017 keskeinen tekijä on Järvi-Pohjanmaan yhteinen palvelurakennesuunnitelma, joka koskee perusturvaa ja teknistä tointa. Vaikka jokaisen kunnan kunnanhallitus on päättänyt suunnitelman täytäntöönpanoon liittyvän YT-menettelyn käynnistämisestä, tätä ei ole selvityksessä otettu vakavasti ja on epäilty sen kautta saatavia kustannussäästöjä. Toiseksi, Soinin kunnan päätös sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kilpailuttamisesta ja mahdollisesta ulkoistamisesta 01.01.2017 lukien on luettu rasitukseksi Vimpelin kunnan talouden tasapainottamissuunnitelman uskottavuuden kannalta. Kolmanneksi, selvityksessä viitataan ”erilaisiin näkemyksiin” yhteistoiminta-alueen kuntien yhteistyön jatkosta ja sitoutumisesta sekä käytetään tätä yhtenä perusteena epäilylle Vimpelin taloussuunnitelman uskottavuudesta. Totean, että Järvi-Pohjanmaan yhteistoiminta-alueen kaikki yhteistyösopimukset ovat voimassa eivätkä kunnat, Soinin kunnan edellä mainittua päätöstä lukuun ottamatta, ole tehneet esityksiä tai päätöksiä yhteistoiminnasta luopumisesta. Selvityksessä esitetty epäily yhteistyötilanteesta ei pidä paikkaansa eikä siihen voida miltei osin nojautua Vimpelin kunnan taloussuunnitelman uskottavuuden arvioinnissa. Mielestäni näin ei kaikkien edellä mainitsemiä seikkoja osalta voida tehdä.

2. Selvityksessä nojataan monien perusteiden osalta Vimpelin kunnan ulkopuolisiin tekijöihin, kuten ”yllättäviin” erikoissairaanhoidon kustannuksiin, rahoituskulujen, kuten korkotason kasvuun ja **mahdollisiin** uusiin julkisen talouden säästötoimiin. Näillä perusteilla jokaisen kunnan talouskehitystä voidaan asettaa kyseenalaiseksi. Näillä perusteilla myös Vimpelin kunnan talouden tasapainottaminen voitaisiin tulkita ”mahdottomaksi” ilman meneillään olevaa arviointiprosessiakin. Mielestäni arviointiperusteeksi ei voida miltei osin ottaa monilta osin oletuksen varassa olevia seikkoja.

3. Selvityksessä Vimpelin kunnan päätökset kunnallis- ja kiinteistöverojen korotuksista nähdään enemmän rasitteena talouden tasapainottamisen kannalta kuin tukena sille. Kunnallisveron kasvu on arvioitu suunnitelmakaudella (vuodeksi 2015 tehty veronkorotus ja vuodelle 2016 tehtävä veronkorotus huomioon ottaen) vain 1 % keskimääräisen vuosikasvun mukaan. Kiinteistöveroon samanaikainen korotus nostaa kokonaiskasvun hiukan yli 2 %:n. Mielestäni arviointiprosessissa olevan kunnan on vahvistettava taloutta myös veronkorotuksilla, vaikka niiden taso nousisi hiukan alueiden kuntia korkeammaksi.

4. Selvityksessä on nojattu myös efektiiviseen veroasteeseen, joka "mitätöi" veronkorotuksen vaikutuksen. Efektiivinen veroaste on mitä suurimmassa määrin valtion toimenpiteistä riippuva tunnusluku. Selvityksessä efektiivistä veroastetta käytetään edellä mainittujen tekijöiden tapaan kyseenalaistamaan taloussuunnitelman uskottavuus, mitä ei voida pitää asiallisena.

5. Yhteenvedona totean, että selvityksessä Vimpelin kunnan talouden taloussuunnitelma asetetaan kyseenalaiseksi oleellisilta osin yhteistoiminta-alueen kuntien oletettujen päätöksentekovaikeuksien sekä Vimpelin kunnan ulkopuolisten tekijöiden välityksellä. Yhteistoiminta-alueiden kuntien yhteistyötahdon ja -kyvyn epäilylle ei ole perusteita. Vimpelin kunnan ulkopuolisille tekijöillä on luonnollisesti jokin vaikutus asiassa, mutta kokonaisarviointia ei voi tehdä näillä perusteilla. Mielestäni taloussuunnitelma osoittaa, että Vimpelin kunnan talous saadaan tasapainoon arvioinnissa hyväksyttävän aikataulun puitteissa. Vimpelin kunnanhallitus on myös päättänyt, että talouden tasapainottamistoimikunta jatkaa työtään talouden tasapainottamiseksi. Edellä olevien seikkojen perusteella vaadin, että taloussuunnitelma hyväksytään ja että kuntarakennelain 15 §:n mukaista erityistä kuntajakoselvitystä ei tehdä.

Vimpelissä 16-3-2015

Marja-Leena Laakso

Vimpelin kunnan edustaja arviointiryhmässä